

ORGANUL

LUMINAREI.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XIV.

5 Apr. 1847.

TRANSILVANIA.

SIBIU, 29 Mart. Astadi pierdù éراسi romanulu unu barbatu de intru acei rari in partile, acestea, carele cu talentele si nepregetatele ostenele nu numai ajunse la un postu mai inaltu in servitiulu Principelui si patriei sale, ci si pe indelungat'a carare acestoru servitiuri, cesile vedii recunoscute si premiate, nusi uita nici odata de sangele si relegiunea parentiloru sci. D. Aaron BUDAI, Secretariu de Camara, român, de lege grecesca unita, in adunci batranétie preste 80 de ani, in 29 Mart. plecà capulu in coronatu de merite imortale spre repausu eternu, si sufletulu si-lu recomandà in manule Creatoriului. Fia-i tieren'a usiera!!!

BRASIOU, 31 Mart. Nise scrie, ca D. Georgiu Baritiu aveca se plece a doua di márti catra Presburg si Viena, ca deputatu alesu de in partea gremiului si Magistratului local, impreuna cu Senatoriulu D. Aug. Roth si negutiatoriulu D. Mager. Intemplare memorabile nu numai pentru acesta recunoscere publica a talentelor si meriteloru Domnului G. Baritiu, care nimene n'au pututu a le negà, ci chiaru si pentru spiritulu de impaciuire ce pre in acesta alegere se marturisi de in partea sasesca. Iniativ'a o facera insusi sasii spre mirarea romàniloru, carii cu tote ca sciui pretiui pre D. Baritiu, totusi pote ca de sinesi nu aru fi cutezatu al propune. Opositiunea stete de intr'alte elemente straine, nici sasi nici romàni. Dela Sabiu inca se dusera doi deputati totu in cauza drumului de fieru, dar' acestia tragu mai antàiu dreptu la Viena, candu e contra Brasiovenii voru stà la Presburg pe catu va tienne adunarea, apoi voru merge la Viena.— De intru aceste, si dein cate se scriu in Gazétele dela Brasiou si Sabiu, se pare ca acesta cauza de o importantia vitale pentru comerciulu Transilvaniei, desteptà o seriosa, cam tardia atentiune, si care meriteza a fi imbraciosiata de in tote poterele si de in partea tierci romanesci.

FAGARASIU, Mart. „Societatea romanesca cantatoria teatrala“ produse si a ci vre o cinci bucati in limb'a romanescă: Soldatutu fugitu, Preciosa, Cusma zuraitoria, Padurea Sibiului, si Siepte mueri intru o uniforma. Vestimentele si decoratiunile erau frumose, ci reprezentarile nu de totu nimerite; si preste totu dicundu, cine pe lenga ro-

manesce nu scià bine si latinesce, de in totu pucinu au pututu intielege. (M. és J.)

PRINCIPATELE ROMANESCI.

BUCURESCI, 23 Mart. O nefericire cumplita! Gazetele nemt. dein Bucuresci, Brasiou, Sibiu, si cea Rom. dein Brasiou ne inscientieza un focu cumplitu inceputu in dioa de Pasci. Gazet'a nemtiesca dein Bucuresci, dein dioa de Pasci, intru un estra-foiu are urmatoriele:

„Bucuresci, in dioa de Pasci 4 Apr. (23 Mart.). Bucuresci arde!—Intre 12 si 1 ora dupa amédia di se incinse foculu, si acum ratecescu fara acopere-mentu mai multu de die ce mii omeni.—Celu pucinu 1000 case arsera si inca totu arde.—Ventulu urla ca un orcanu.—Sperarea, cà cu apusulu sorelui se va mai asiedià, nu se implinì.—Elementulu furiosu inca nu se saturà, si scapatu dein legaturi inghite victimele, in catro-lu bate furtun'a.—De nu stà ventulu la média nopte, nici noi nu vomu poté dá la tipariu aceste linee. (A scapatu)—O parte de in Lipskania e mancata de flacara; uliti'a adeca incarca vendu negutiatorii ce ambla la tergulu dela Lipsia, si prevede o parte a orientelui cu negotia de luxu dein apusu.—Milione sunt pierdute numai a ici, dar' airilea?—Inalt. Sa Principele domnitoriu e de noa ore calàre, si de facia pretutendinea, unde pericolulu e mai mare, ordenandu si lucrandu.—Deregatoriele, si alesu Aga (Capulu Politiei) I. Mano, lucra fara pregetare, si trasi de acestu frumosu esemplu punu staduentie necrediute. Ce pote inse omulu netare asupr'a elementulu furiosu.

„Luni, demaneti'a 6 ore. Catra média nopte se asiedià furtun'a si pericolulu de a arde tota cetatea acést'a nespusu de mare trecù.—Pàn'acum se sciè de siésa victi de omu perite, intre care si un pruncu.—Diece pana la doa-spra-diece besereci arsera de totu pana in fundamentu, cea de antia fù cea catolica.—Misicelateca e infioratoria.—Un focu si ardere ca cele de in Hamburg!“

ANGLIA.

PARIS, 9: 21 Mart. Ispania si Grecia sunt acele duoa punturi, ce ocupa mai multu in acestu momentu politic'a de in afara a Franciei,—cea de in urma nu intru atat'a pentru diferenti'a exagerata intre porta si cabinetulu grecescu, de a caria deslegare nici cea mai mica indoela

F R A N C I A.

nu pote se fia, ci cu multu mai virtosu pentru turbarea afara de tota mesur'a, cu carea L. Palmerston de nou ameritia, ca va se se radice in obiectulu de impromutul grecescu. Dupa sciri de in London, acestu ministru de nou propuse acosta intrebare in consiliulu de cabinetu de in 6 Mart. (st. n.) si fece ase concludere, ca in Consiliulu celoru trei poteri garantizatorie se se propuna: ca Grecia numai de catu sesi implinesca detorentiele sale financiare catra cele trei poteri atatu pentru platirea intereseloru catu si pentru a Capitalului. In urm'a acestui concludere convocã L. Palmerston pre DD. de Brunow (a Rusiei) si Comitele de St. Aulaire (a Franciei) la o conferentia, inse a caria tieneru nu duse la nici un resultatu, de ora ce Comitele se dechiarã in contra proiectului, er' D. de Brunow nuse lasã cutotu de a densulu intr'acesta materia. Cautandu la viosia, cu care L. Palmerston stã de acestu lucru, nu e indoela, cumca elu, si de nu va avã ajutorentia celoru doa poteri, e determinatu si singuru ase radica intru acestu obiectu. In desiertusi aplecã St. Aulaire tota elocuentia si aratã periculosele urmari de intru o prea aspra strimtorare pentru tenerulu statu al Greciei. Respunsulu Lordului destulu de caracteristicu se dice a fi fostu: cumca adeca de urmari nu prea multu passa. Asemenea lucruri se acceptara in Paris cu multa parere de reu, si legatului francescu in London ise dede in comise, ca in lucrurile grecesci de tote initiativele inca si cele favoritorie se se ferisca, si sesi tienu de regula, cumca Francia la templare candu Grecia ar fi strimtorata cu pretensiuni preste poterile ei, nicisi ca cum nu va cooperã cu Anglia. Se crede ca si Rusia vase arete sentiuri mai favoritorie pentru Grecia.— In catu pentru Ispania, L. Palmerston togm'a atunci aratã o facia mai amicale catra Francia, candu tendea cele mai incurcate laciuri in contrai. De candu regina Christina lasã Madridulu, partid'a anglesca se impoteri mai multu in Ispania, asia catu in Paris incepura a cugetã la mesuri mai energice.— Necuvenentia parlamentaria, ce o provocã Hume cu al seu proiectu mai de curendu, arogantia cu carea in acea adunare indrasnira a siede la judetiu asupra a tota Europa, si alte asemenea fapte a Cabinetului anglescu, fura de ajunsu spre a produce acelu efectu, catu se nu fia prea multu ascultate pasionatele propositiuni de in London in aintea aceloru trei poteri atatu defaimate.

—Jurnalele anglesci cele mai influitorie nu inceta a versa articii venenati asupr'a lui Coletti si a guberniului grecescu, intru un tonu si o limba, ce nice cum se cuvenu unei natiuni asia tare, cum este Anglia.

Paris, 13: 25 Mart. Daniel O'Connell sosi eri ser'a in Paris insocitu de fiulu seu celu mai teneru, deputatulu dela Dundalk, ce si insusi porta numele de Daniel.—Starea sanetatii lui se dice a fi forte critica, de care nici insusi nu are indoeli; tota constitutiunea lui atat'a e de atinsa, catu si amblatulu in casa lui e cu greutate. Cursulu lui de oratoriu a statului in parlamentu si in adunarile poporului la tota templarea se pare a fi incheiatu.—Catra Italia, unde are de cugetu a purcede spe intarirea sanetatei, inca nu va se plece asia curendu de in Paris totu pentru aceea.

PARIS, 12: 24 Mart. Journ. des D. scrie: In catu pentru negociulu Bancului cetimu in Morning Chronicle (Organulu Whigiloru) de luni 22 Martiu:

„Nóa ne pare reu vediendu ceva plecare in Anglia de a cautã cu ochi pismosi la negociatiunea comerciale facuta de curendu intre guberniulu rusescu si banculu Franciei; noi ne tememu, ca ar fi o mare ratecire a trage ori ce argumentu politicu de intru o negociatiune indemnata invedertu numai de in luari aminte curatu comerciale; ci se fia chiaru si almintrilea, si asiediarea de 2 mill. p. st. in fonduri francesci fia facuta de Imperatulu Rusiei, nu de in scopulu de a inlesni esportarea bucateloru de in dominiurile sale, ci singuru de intru acela, ca sesi marturisesca incredentiarea in starea lucrurilor de acum in Francia, cu tota dreptatea o asemenea templare ar trebui se descepte in Anglia de cu totulu altu sentiementu de catu al zelosiei si al neaplacerei. Deci se ne bucurãmu mai bine de ori ce simptome, ori catu demica annu de adreptulu se fia, de sentimente mai amicale intre monarchi.

„Anglia e interesata mai multu de catu ori care tiera, a vedã pre celelalte poteri mari innoindu noa legamente pentru pacea a tota lumea; noi si indirecte tragemu un mare folosu de in negociulu de carele grainu. Necurmat'a cerere de bani numerati de era se ocazioneze in Franca ce-va strimtorare financiaria seriosa, nu se pote calculã pan' la ce puntu ar fi avutu a suferi si chiaru sistenta no tra. Prea firescu lucru e ca guberniulu francescu se se bucore, ca au castigatu ce-va ajutorentia, si ca in catu-va e maretiu a o fi castigatu togm'a de in acea parte. Cu tote acestea, nu e prea intieptiesce nici se siede prea bine organeloru acestui guberniu, asi luã ocazione de in acestu evenimentu, pre cum facu, spre a mai interitã amarela ce s'ar mai fi aflandu intre Francia si Anglia. Inaintea loru folosulu celu mare al acestei negociatiuni stã intru aceea, ca ar deschide calea catra formarea unei legaturi contrarie Angliei.“

G E R M A N I A.

DARMSTADT, 6: 18 Mart. In Camar'a adunarei staturiloru avu locu o via, interesatoria desbatere de trei dile asupr'a art. 33 dein proiectulu de dreptulu casatorescu, prein carele se demanda cununiã beserecesca. Mai virtosu luara parte la acea principele Emilu presidentele camarei, Comitele Solms-Laubach, episcopulu catolicu, prelatulu protestanticu, DD. de Linde, de Arens si de Gagern. Principiulu beserecescu invinse. Cu multa potere si cu destula lumina se demustrã, cumca principiulu crestinescu e fundamentulu tuturoru staturiloru europesci si mai alesu al celoru germane.

G R E C I A.

Ancona, 7; 19 Mart. Ultimatu turcescu, pre in care se postea ca guberniulu Greciei in restempu de o luna se cera ertaciune dela Musurus, nu se acceptã. Intr'aceea ofertele indereptate dein Atena spre compunerea nentielegeriloru de acum,

sunt insuflăte de un spiritu paciitoriu, re nu se potea asteptă, si lasa pucina indoela la midiu-locu cum ca intrebarea-si va află deslegarea pre calea pazei. Dupa aceste oferte guvernulu grecescu vră a tramite un legatu anume pentru acelu scopu la Constantinopoli, ca se marturisésca durea guvernulu grecescu pentru cele intemplate si se asigureze, cum ca altui nou ministru turcescu (numai se nu fia raia), ce se ar tramite la Atena, cele mai sincere demustrari de amicitia si cuprinderea cea mai caldurosa ise voru dá in Grecia.

Viena, 11: 23 Mart. D. de Prokesch Legatulu austriacu la curtea de in Atena, nu s'au mai intorsu la postulu seu. Conoscenti'a de aproape ca starile orientelui, si simpatiele lui fundate pre precepere si cercetare matura, ce porta catra cabinetulu de acum ca catra celu mai national si mai bunu pentru Grecia precum si celu mai bine sentitoriu catra Porta, contribui multu spre luminarea guvernulu despre adeverat'a stare a Greciei, si fienti'a lui de facia in Residentia chiaru in momentul, candu tienerea pazei in Oriente eră pusa in periculu preintru o nentielegere nensemnatoria, se pote socoti că o templare forte favorosa. Dupa sentimentele amicale de aici catra Porta, nu pote fi indoela, cum ca pasii midiu-locitori, ce se voru pune de la acestu guvernii, voru fi incununati de celu mai bunu succesu. —Dupa datele mai noa dein Constantinopoli 5: 17 Mart., ofertele Cabinetulu grecescu nu fura acceptate la Porta. —D. Prokesch plecă

DESPRE politic'a Angliei catra Grecia de un tempu in coce si acum candu cu diferentele intre cabinetulu grecescu si divanulu turcescu, asia ju-leca un corespondente a G. un. de A. „ De intrebii pre un Anglu cultu, adeca pre unulu, care-lă trecu prein invetiatur'a clasica si inea nu o au uitatu, de unde vine, că Anglia asia de interitata se arata catra poporulu grecescu si asia de contraria nezuentieloru aceluia, si că ea fiendu in posesiunea libertatei, puterei si marime, asia multu pismuesce altor'a aceeasi fericire si alesu unui pamentu, pentru a caruia anticitate ea atat'a mirare predéza, si cu a caruia literatura cei mai mari omeni ai Statulu in Anglia s'au cultivatu, si pentru a caruia lunga servitute suptu feri barbari asia multu au suspinatu Europa? Au dóra si-au uitatu, că marelui Georgiu Canning dein tote puterile au lucratu spre scaparea ei, că nu pucini dein cei mai nobili barbati ai lor, precum Lord Byron, Hastings, Gordon, intru acea ferbente lupta siau pusu si siau pierdutu viati'a? Si candu ar vră sesi uite de tote acestea, au nu ar senti ceva rusine de inaintea judecatei a tota Europa, care la asia portare a ei catra Grecia cauta ca la o macula, si de inaintea vindictei (nemesi) carea ca locu-tienetori'a providentiei d. dicești, trufi'a si nedreptatile chiaru in poporale cele mai mari mai cumplitu le pedepsesce? Cu acestea seau asemenea intrebari stremtoratu Anglezulu responde: cum ca Anglia intru acestu momentu nu vede nici un guvernii grecescu, ci suptu acestu nume numai domnirea Franciei in Atena, si ca nu pote suferi ca Francia se domnésca in Grecia, etc. Dei remustra cine-va, cumca tota acesta esplicare e fara temeiu, cumca nu Francia domnesce in Grecia, ci legatulu anglescu de in Atena vrea singur se domnesca acolo prein Mavrocordato, fa-

nariotii lui si eptanisiotii anglesci, cumca numai dela Anglia aterna asi recastigă aceeasi recunoscere politica de buna voentia ce o are Francia acolo, si cumca Grecii sunt mai iuti la vedere de catu se nu precépa numai de catu scimbarea sentimenteloru inamiciloru sei cei mai de inainte; ei sunt destulu de marinimosi a uită nedreptatile maidenainte, si numele Angliei incuhgiuratu de sentiurile binevoitoare pentru Grecia, si pe acele tiermuri numai de catu se ar arată incinsu de aceea lumina magica, ce puterea si libertatea nationeloru pretutindinea o reversa inpregiurii, unde nu sunt temeiri de ase teme de planurile ei nici ase ingretiosiá de politic'a ei. La aceste momente si asemenea, firesce că Anglesulu mai are multe de tote a aduce in contra, ci dein care numai de catu se precepe, că prein unele ca acestea numai vrea se scape de un respunsu seriosu si că alta ingrigiare porta la inima ér' nu fric'a de Francia. Aceea e fric'a de inși greci, de comerciulu acestor'a crescatoriu de in di in di, de navigatiunea lor ce se intinde preste tote simurile marelui mediteranee, de indrasnétia, securitatea si precéleni'a emporieloru lor pline de viatia, de mobilitatea si planurile ce de in ce merge se totu latiescu ale marinariloru lor, carii in Galaxidion, Patras, Spezia, Idra, Thera si mai alesu in Sira nu cate doatrei ci sute de năi edifica, carii preacum cu patru-cinci mii corabii coperu marea mediteranea sii implu porturile, si dupa computulu statisticu al foieloru oficiale grecesci, in acesti ani de radicare, prein negutiatori'a cu bucate pe tota luna castiga la un milionu taleri ispanici castigu curatu.

„Ast'a ece aduce la ingrigiare, temere si ore cum la spaima pe calculatorii Anglesi, a carora temeiu e comerciulu, si prein urmare potu se se inaltia si se cadia. Cu navigatorii grecesci, carii si-porta negociate intru societate, si de in castigu impartasiescu pre tota barbatimea de pre corabii pana la invetiacci dupa rata, navigatorii anglesci nu potu se venia in concurentia seau prea a nevoe. Acei emuli dupa marea lor crutiare si frugalitate, dupa eftinetatea corabieloru lor usiore si iuti, intru iutimea intreprinderiloru, eftinetatea trasportulu, securitatea si succesulu negotialoru, intre cu nu numai pre Anglesi ci si pre ori care alta natiune. Prein ast'a ei se aratara adeverati proprietari a mediteranei, pe a caria tiermuri ei locuescu, ér' pre Anglesi numai ca pre niscari indesati, ce alesiu dupa castigulu lor pre acelesi ape. Afara de aceea grecii, intru marecunoscenti'a stariloru si trebuentieloru tienuteloru de in mediu-locu, intru insocirea latita preste tote piatale acelor'a si intru avutele, preceptoriele, Case negociatoresci a le lor in Alexandria, Smirna Constantinopole, Odesa, in porturile de apuse ale marelui mediteranee si chiaru in London, au un razinu vertosu si securu, ce de intreprinderile rivale a neci unei natiuni nu se pote scuturá, si numai in dilele mai de incoce aflara in parte un contrapodu in navigatorii dalmatini si in activitatea Lloidulu austriacu dein Triestu.

„Marin'a comerciala a Greciei, starea in floritura si marele ei venitoriu e uniculu fundamentu al grigiloru secrete aloru acestii puteri maritime, ce imperatiesce preste insulele ionice, e funtan'a antipatiei si urei cu carea ea cauta la teatrulu Greciei ce suptu scutul libertatei si a ordulu acum renasce.

„Diyanulu nu au uitatu, pre in ce midiu-loce si ajutoriu ise storse Grecia de in manule ei. Elu vede pericolulu, ce ise amenitia de catra firescii eredi ai mostenirei bizantine, crescundu cu desfasiurarea Greciei, cu intaritur'a liberei constitutiuni, cu intenderea marinei negociatoresci ai acestia, carea mainainteia alungã grelele flote marine si in tote venturile ile spulberã. Elu castigã in dilele mai de in coce multu de in petrunderea europésca, si nu fara de temein s'au disu, cumca Resid-Pasia nu in desiertu au petrecutu asia indelungu in Paris. Acest'a luã dela Ludovicu-Filipu in adeveru multa buna voientia, si stete cu Coletti intru relatiane amicale; ci elu e mai Turcu si mai Musulmanu, de catu se nu precepa in Francia si in Grecia contrari legati,—mai omu de statu, de catu se nu é aminte pericolulu de catra apusu, cu tote cá nusi inchise ochii nici de catra pericolii de ce mai impresuratori de catra resaritu, si cá toti turcii elu e mai increditu intra sine de catu se nu speredze, cumca intru mesur'a in ce imperati'a turcesca ér' se va intari in launtru, intru aceea va fi si in stare de nou a supune iataganului si suptu pitioarele cailoru provinciele de totu au de giunetate siesi instreinate. Ce incã erã nechiaru au intunecatu, amicii sei anglesci dein Constantinopoli si Atena, sierbitorii sei proprii in Atena cu Mussurus in frunte, fanariotii cu Mavrocordatos si D. Lyons (legatulu anglescu in Atena) dupa spatele lor, ingrigira, cá se ise lumineze destulu de chiaru, si incredentiatul consiliiloru sale in Times (I. Tains) n'au disu prea multu, candu descoperi scopulu celu mai de in urma al tendentieloru si planariloru suatutoriloru anglesci in Atena si Grecia. („Asi conserbã nemiesiorate tienutele de acum, asi recuperã pre cele ce de giunetate se desfacura de Turcia, si pote cá inca si pre cele ce de totu se desfacura de catra ea,—acést'a se pare a fi propusulu Turciei tinere, si spre realizarea aceluia, pe dereptate siau pusu incredentiarea in ajutoriulu Angliei).“

Cu acesta ocaziune adangemu aici, deintr'alta corespondentia totu de acolo, de in pen'a renumitului Fallmerayer, o scurta notitia despre nationalitatile Greciei de acum'a. „De ora ce besereca, curtea si cancelari'a tinerei imperatii grecesci graesce grecesce, apusulu credea ca tota mas'a poporului Greciei, mai alesu clasa cuprensa cu pascerea vitelor si cu agricultur'a se tiene deacãsta vitie. Ci nemica e mai ratecitoriu de catu asta representatiune. Chiaru cele mai de desuptu fãsii ale poporului, asia numit'a mass'a cea mare, numai intru o parte mai mica a tierii intielegu limb'a beserecei, curtei si guberniului, si au trebuentia de romanitoriu cá se scia, ce trebue a crede, a face si a plati. De in 800,000 locnitori a Greciei, preste 500,000 graescu inca cea barbara albanesca, cea romanesca, ciganésca si slavonsca ca limb'a mamesca. Ironi'a ursitei fu as'a de cruda, catu chiaru cele mai celebrate tienute, Attica, Boeotia, Istmulu si micelinsule de in vecinetate, preste totu partea cea mai „productoria“, lucratoria, si activa a impoporatiunii ellenice, sunt Albano-Romãni. Chiaru si vechii cetatiani de in Atena, macar' adunati de in tote partile Levantelui, abia de giunetate

sunt graitori grecesce, si Albanii chiaru si in residentia pan' adi remasera totu aceea ce fusera parentii loru, si toti risera pre acelu preconisatoriu, carele in dioa intronarei regelui Otto ii numi, „Elleni“ si le grai de marimea strabuniloru loru.—Cunoscutu este, ca acestu invetiatu sustienù cu tota marea lui invetiatura istorica, cumca locnitorii Greciei de astadi nu sunt curati greci, ci amestecatura de in mai multe sementii, mai alesu de in sementi'a slavica. Vedi Istori'a peninsulei Morea, si Fragmentele de in Oriente.

L I T E R A T U R A.

Jurnalele inscienieza un opu istoricu de mare intésu de in pen'a renumitului poeta A. de Lamartine: Istori'a Girondistiloru, de in care cei de antai tomi incepura a se vende in Paris 18 Mart. cu cate 5 fr. de volume, ér' celelalte 6 voru urmãde in 15 in 15 dile necurmatu, manuscriptulu autoriului fiendu incapetatu.—Un corespondente de in G.Un. de A. 19 Mart. asia judeca: „Girondistii Dlui. Lamartine sunt destinati a face epoca in opiniunea publica. Scriptele lui Mignet si Thiers nusu de catu apologi'a fatalismului in revolutiune si imperiu; nici un spiritu moral au liberal nu resuffa de in opurile loru; ele nu erau de catu istoria subjugariei unui poporu asupr'a principiloru, nobilimeii si preutimeii sale, si organizarea acestui poporu intru un vertosu mecanismu a statului spre deprinderea unui despotismu asuprasi si asupr'a altor'a. Scriptulu lui L. Blanc e o sofisma, ér' alui Michelet are tote simptomele unui paroxismu istericu, si se tiene dupa cuvenientia de forulu mediciloru. Ci opulu lui Lamartine, ori cum se cugete cine-va de principiele politice ale aceluia, e fundatu pe o péna impingatoria morale, si un spiritu adeveratu istoricu resuffa de intru insulu. Déca Lamartine arfi recunoscutu crestinatatea positiva ca o filosofia complenita a omenimeii, in care se cuprindu tote elementele unei politice a omenimeii, elusi resolvea deplinu problem'a. Cu un cuventu, D. Lamartine nici o data nusi potù chiaru precepe adeverat'a relatiane intre statu si besereca, intra poporu si preutu. Aceste defecturi esentiali lasate de o parte, opulu Dlui, in catu adeca se pote precepe de in numerocele fragmente intrate in jurnale si revedite, nu numai e un opu de mare potere morale si o naratiune elocvente, ci inca de o afunda cunoscere de omeni si o escelente prea via caracteristica de capetele partidelor revolutiunii francesci. Cu tote aceea seau alte defecturi adeverate seau potentiose, opulu acel'a e celu de antaiu despre o insemnata epoca a revolutiunii, in carele suffa un mare spiritu, si o flacara a cuventarei si spresiunii, ce pre o mesura pasiasce cu insemnetatea cugetelor si avuti'a unor idei.“

De in jurnalele, ce cuprindu atinscele fragmente, noa numai Journal des Debats fiendune de in de mana, in carele la 15 Mart. se afla, Portretulu lui Mirabeau, si la 17, 18 ale aceluia si „Fug'a regelui Ludovicu al XVI. la Varennes“, de in carele si noi publicãmu aici o partice, celelalte cu numerii urmatori.

F R A G M E N T E

De in,, Istori'a Girondistiloru"
de A. de LAMARTINE.

XI.

Regele si regin'a catotu de aun'a acuprinsera ser'a la culcaltu personele, ce aveau datin'a de a le face onore la acea ora. Ei nusi departara domesticii mai curendu de catu intru alte dile. Ci numai de catu, dupa ce fura lasati singuri, se imbracara de nou, si-luara pre sine vestimente de drumu prea simple si conformate rolei ce fiascecare de intre fugitori era sesi é. Ei se adunara cu principés'a Elisabet'a sicu filoru in Camar'a reginei, de a colo pre intru o comunicatiune ascunsa ajunsera in sal'a ducelui de Villequier, si esira de in palatiu in parechi câte un'a intre mici restempuri un'a dupa alt'a, cá se nu traga asuprasi luarea aminte a pazeloru curtei cu oprea mare adunare de persone. Cu ajutoriulu miscarei nencetate de omeni pe giosu si in carutie, ce pe astu tempu esiau de in palatiu dupa culcaltulu regelui, si carea D. de Fersen fara ndoiela ingrigise a o immulti si a o marí in acea séra, ajunsera fara de a fi cunoscuti pana la piatiulu Caroussel. Regin'a dá braciulu unui gardistu de corpu si ducea de mana pe principés'a. Trecundu Carousselulu, ea intelni pre Lafayette, urmatu de unu seau doi officiaru de in al seu Statu-major, ce intrá in Tuilerii spre a se convinge pre in sine, cumca mesurele provocate prein descoperirile de in acea di erau bine luate. Regin'a semti o infiorare recunoscundu pre acestu omu, carele dupa parerea sa representá rescóla si punerea la inchisore; ci scapându de in aintea vederei lui, crediú afi scapata de in aintea a tota natiunea francesca, si subrise cantandu cu mentea la insielarea acestui preveghiatoriu insielatu, candu nu va poté dá adoua di poporului captivii lui. Principés'a Elisabeta razimata si ea pre braciulu unui gardistu urmá in ce-va departare. Regele vrú a esi cu delfinulu, ce era acum de siepte ani, mai in urma. Comitele de Fersen, prefacutu in menatoriu de cai, mergea un picu mai de-parte in aintea regelui, sii sierbea de calauzu. Loculu de intelnitu al familiei regie era rip'a Teatiniloru, unde doua carutie cetatiansci asceptá calatorii. Femeile reginei si marchis'a de Tourzel le preapucasera.

Intru turburarea unei fugi asia periculose si incurcate, regin'a si ducatoriulu seu trecura Puntea regale si se infundara in calea lui Bacu. Precependusi ratecél'a, fu cuprensa de spaima si numai de catu se intorse inderetru. Regele si filu seu, constrinsi a veni precái incungiuratorie si pre alta punte, intardiara ca o giunetate de ora. Ast'a fu un seclu pentru feméi'a si soru-sa. In urmá sosira, se aruncara in caruti'a cea de antáia; Comitele de Fersen sui pe scaunu, luá in mani hamurile, si mená insusi caruti'a familiei regie pana la Bondy, antái'a stare de postia intre Paris si Chalons (l. sialon'). Acolo le aflara tote inhamate prein ingrigirea comitelui, o berlina anume facuta pentru regele si un cabrioletu pentru domesticu. Ambe femeile reginei si un gardistu de corpu stramutati suira in cabrioletu; regele, regin'a, delfinulu, domn'a imperatesca, principésa Elisabeta, marchis'a de Tourzel in Berlina. Doi gardisti de corpu se asiediara, unul de inainte, altulu de inapoi. Comitele de Fersen sarutá manule regelui

si ale reginei, ii incredentiá provedentiei domnedicesci si se intorse in Paris, de unde inca intru aceea si nopte plecá pre altu drumu catra Bruseli, spre a poté intelni famili'a regia mai tardiu. De odata pleca de in palatiulu Luxemburgului si fratele regelui, comitele Provinciei, catra Bruseli far' de a fi recunoscutu.

XII.

Carutiile Regelui rotau pre drumulu catra Chálons; preiuncturi de optu cai erau demandate la tote postiele, cu o clipita mainainte. Asta multime de cai, marimea si form'a insemnata a berlinei, numerulu calatoriloru, ce ocupau launtrulu ei, gardistii de corpu, acaror'a livrè se acordá reu cu nobil'a loru fisionomia si pusetur'a militarésca, acea figura burbonica alui Ludovicu XVI siediendu in fundu, in ánghiulu carutiei si care se acordá reu cu rol'a de fetioru de casa cesi luase regele, tote aceste circustari erau de o fire de a desceptá tote prepusele pre acestu drumu si a compromite salutea familiei regale. Ci pasaportulu ministrului negotialoru de in afara respundea la tote. Acestu pasaportu suná asia: „ De partea Rege- „ lui, demandámu a lasá se tréca Domn'a baro- „ nesa de Korf, ducunduse la Francofurtu cu doi „ fii ai sei, o femeia, un fetioru de casa si trei „ domesticu“ si mai giosu: „ Ministrulu negotialoru de in afara Montmorin“. Acestu numestranu, acestu titlu de baronésa nentióia, avuti'a proverbiale a banchiriloru de Francofurtu, caria poporulu era dedatu ai dá cele mai splendide si mai curiose trasuri de cale, tote erau bine calculate de comitele de Fersen, spre a coperi totu ce ar fi prea cu prepusu au insolitu in acesta calatoria regia. Si in adeveru nemica nu desteptá miscarea publica, nemica nu intardiá cursulu pan'la Montmirail, omica cetate intre Meau (l. mó) si Chálons. Acolea, undiresuce avú a se face la berlina, impiedecá de o ora plecarea regelui. Acesta intardiare de o ora, pe candu fug'a monarchului potea se fia descoperita in Tuilerii si curiri poteau se se tramita pre urma, consterná pre fugitori. Intr'aceea trasur'a fu curundu diresa si calatoriiu plecara, far' de ale veni in minte, cá acesta ora pierduta potea se custe libertatea si viati'a a patru persone de in cinci, de in cate era compusa famili'a regale.

Ei erau pleni de securitate si de incredere. Succesulu fericitu al scaparei de in palatiulu Tuileriloru, esirea de in Paris, puntualitatea injunctureloru pan'aci, singuretatea drumuriloru, ne luarea a minte a cetatiloru si sateloru pre in carele trebuea a trece, atâte pericule inapoia loru, scaparea asia a prope de inainte, fiasce care intorsura de rota apropiandui de D. de Bouillé si de ostile credentiose asiediate de acest'a spre ai acceptá, insasi frumuseti'a tempului si a dilei asia placute ochiloru, ce de doi ani nu se reposau de catu pre glotele seditiose ale Tuilerieloru si pre selbele de baionete ale poporului intrarmatu supu ferestrele loru, tote le usiorá ánim'a, totei facea a crede, cumca provedenti'a se dechiará in urma pentru ei, si cá rogatiunile asia ferbinti si asia curate ale acestoru prunci strinsi pe genuchii loru, si ale acestui angeru vediutu cei insociá supu trásurile principisei Elisabet, invinsera nefericirea obstinata a sortei loru.

Ei intrara supu aceste fericite auspiciuri in

Chalons, singur'a cetate mare, pre in care mai aveau de a trece. Erá la trei ore dupa a médiadi, unii otiosi se impresurara inginruu carutiiloru pan'ce scimbau caii. Regele se areta pucinelu neluanduse a minte la usitia, si fú recunoscut de maestrulu postiei. Ci bravulu omu semti numai de catu, cá viati'a monarchului seu erá pusa intru o cautatura au numai intru un semnu cu man'a de mirare; elu-si reimpinse miscarea de in launtru in ánima-si; intorse intr' aiurea luarea a minte a multimei, ajutá insusi a prinde caii la trasur'a Regelui, si stéte de postilionii se plece. Sängele regelui seu pre acestu singuru omu nulu patá, intru atat'a omu.

XIII.

Trasur'a rotá afara de portile de in Chálons: Regele, regin'a, principés'a Elisabeta disera de o data: „suntem scapati!“ In adeveru, de in Chálons incolo scaparea regelui nu dependea mai multu dela intemplanre, ci dela pricepere si potere. Antái'a scimbare de cai erá la Font-Sommeville. VEDIURAMU mai susu, cum ca in puterea despunderiloru D. lui de Bouillé, DD. de Choiseul si de Guoguelas, in capulu unei desfacaturi de cinci-dieci de husari, trebueau se se afle acolo spre apararea Regelui la lipse, si spre ase replecá in apoia lui; ei trebueau afara de aceea, catu ce voru vedé caruti'a regelui, a tramite numai de catu un husariu spre a inscri' postia de la Sainte-Menehould, si de a'colo pre cea dela Clermont, despre a prope-trecerea familiei regii. Regele credea sántu, cá va se afle acolo amici devoti si intrarmati; elu nu aflá pre nimenea. DD. de Choiseul si de Guoguelas cu acei cinci-dieci husari purcésera de o giumatate de ora. Poporulu separea ingrigiatu si agítatu, se invertea murmurandu in giurulu trasúreloru, examiná cu cautatura suspiciosa pre calatori. Nimenea inse nu cutezà ase opune plecarei de a colo, si Regele sosí la siepte ore si giumatate ser'a in Sainte-Menehould. Intr'acestu tempu al anului inca erá díoa. Regele ingrigiatu cá trecú doua de in starile de postia asemnate fara de a aflá in locu escorturile vorbite, pre intru o misicare firésca puse capulu in usitia se cerce intru multimea adunata un semnu de intielegere, au un officiaru incredentiatu care sei descoperia motivulu absentiei trupeloru militare sciute. Misicarea acest'a-lu pierdú. Fetiorulu maestrelui de postia, Drouet, recunoscu pre regele, macar' nulu vedise nici o diniora, numai dupa asemenarea cu efigi'a lui Ludovicu XVI pe banii de chartia.

Cu tote acestea, caii fiendu prinsii la trasure, postilionii pe cai, si ceterea ocupata de o desfacatura de dragoni, care potea si cu puterea se face cale, tenerulu omu nu cutezà ase apucá singuru se oprésca trasurele in acestu locu.

Comendantele desfacaturii de dragoni aci pusu, carele luá a minte preamblanduse prein piatiu, asemenea recunoscase trasurele regale dupa semnatura ce i o dedesera. Elu voi a face sese sue trupele pe cai, seurméze pe Regele, ci gardele nationale de in Sainte-Menehould fiendu repede inscientiate preintru o fama surda despre semenarea calatoriloru cu fecele familiei regie, incungiurara cas'arm'a, incuiara port'a stauleroru si se opusera plecarei de acolo a dragoniloru. Pe tempulu acestei misicári rapede si instinctive a poporulu, feciorulu maestrulu de postia insielá celu maibu-

nu calu si luá calea totu intru o fuga spre a ajunge la Varennes inainte de sositulu trasureloru, asi comunicá municipalitatei acestei cetati prepusurile, si a provocá pre patrioti se aresteze pre monarchulu. Pe candu acestu omu trecea in galopu pe drumulu catra Varennes, Regele, a caruia ursite acefa purtá, urmá fara prepusu cursulu seu catra aceeași cetate. Drouet erá siguru cá va se intrecá Regele, cá ci drumulu dela Sainte-Menehould catra Varennes descrie un ánghiu insemnatu si trece pre in Clermont, unde se aflá o desprinsura de cai midiu-locitoria, candu de in contra drumulu dreptu facutu numai pentru pedestri si calari lása Clermontulu si da cu capulu dreptu in Varennes, si asia scurta cu patru mile francesci departarea intre acesta cetate si Sainte-Menehould. Drouet dar' avea mai multe ore inaintea lui, si pierdiarea curea mai iute de catu scaparea. Intr'aceea preintru o straina incurcatura a sortei, si mortea curea in apoia lui Drouet si pe nesciutei amenitiá dilele acestui omu, carele si elu amenitiá, pe nesciut'a Regelui, dilele supranului seu.

Singuru un marescalcu de logi a dragoniloru inchisi in casarm'a de in Sainte-Menehould aflá midiu-locu de ase suí pre calu si a scapá de suptu preveghiarea poporulu. Inscientiatu de Comendantele seu despre plecarea precipitata a lui Drouet, si venendu la prepusu cugetulu lui, se aruncá in urm'a lui pre drumulu dela Varennes, siguru cava selu ajunga si resolutu alu ucide. Elu-lu urmá in adeveru inaintea ochiloru, ci totu in ce-va departare, spre anui desceptá prepusuri si spre ase poté apropiá de elu pre nesentite si alu ajunge intru un momentu favoritoriu si intru un locu mai singuratecu de in cale. Drouet, carele ma de multe ori se inturná se vedía de nulu persequé cineva, vediú pe calaretiu sii precepú tactic'a. Nascutu pe acelu locu si cunoscundu tote cararile, Drouet se aruncá numai de catu afara de drumu preste campii, si cu ajutoriulu unei padurice in care se infundá cu calusi, peri dein ochii marescalului, sisi luá totu intru un sufletu cursulu catra Varennes.

Ajungundu la Clermont, Regele fú recunoscutu de comitele Carolu de Damas carele asteptá in capulu a duoa escadrone. Fara de a pune vre-o piedeca plecarei carutiiloru, municipalitatea de in Clermont agitata de prepusuri cu inocla pentru indelung'a petrecere acestoru trupe ordoná dragoniloru anu se misicá. Ei ascultara de poporu. Comitele de Damas parasitu de scadronesi afla midiu-locu de ascapá numai cu un suptu officiaru si trei dragoni, si alérge in galopu catra Varennes, in ce-va departare de Regele: ajutoriu prea pucinu au prea tardiu. (Va urmá)

Indrepta. La Nr. IX, p. 39, col. 1, lin. 24 si 30. si la Nr. X, p. 46, col. 1, lin. 31, cetesce: Martiu, in locu de Febr. si Maiu.

Pretiuulu bucatelorú.

In piatiulu Blasiiului, Joi 3 Apr. in c. m.

Gran curatu, 1 fl. 8	xr.	mestecatu —	52 xr.
Secara, — — —	50 xr.	Cucuruzu —	44 xr.
Alacu — — —	16 xr.	Ovesu —	24 xr.